

Entre el passat i el futur

Abel Matutes jugà un paper cabdal en el naixement de Gabriel Cañellas com a líder conservador en els anys vuitanta. Una estreta relació, la del tàndem Matutes-Cañellas que, segons el resultat de les properes eleccions autonòmiques, encara es podria refer.

Abel Matutes Juan va tenir una joventut moguda. Jugador de futbol de l'Espanyol, estius *bojos* a l'Eivissa dels setanta, compaginant-los amb la batlia d'Eivissa entre 1970 i 1971. Una *dolce vita*, en resum. El seu interès per la política li tornà després de la mort del dictador.

L'any 1976 va ser d'una gran efervescència política. A Eivissa funcionaven el PSP, el PCE, el Moviment Socialista d'Eivissa i Formentera, els quals, a més de grups independents progressistes, formaven l'Assemblea Democràtica d'Eivissa. En unes illes dominades políticament i econòmicament per unes poques famílies, totes elles relacionades, el poder no podia més que adaptar-se a les noves circumstàncies i crear algun tipus d'organització política que evitàs el triomf de l'esquerra. Així, a les darreries de l'any, naixia la Unión Liberal Popular Democrática de Ibiza y Formentera, que amb un toc d'autoctonisme era coneguda com S'Unió. Era el desembre de 1976. El seu líder: Abel Matutes Juan, amb el suport decidit dels més il·lustres noms que havien representat el poder a les Pitiüses: els Matutes, Verdura, Ramon Fajarnés... Aquell partit pretenia ser una opció insularista, conservadora i unitària del centre-dreta i era format per nombrosos petits grups de centre i dreta d'Eivissa: Reforma Democrática, Partit Popular, Unió Democrática Espanyola, Partit Liberal, Partit Regionalista d'Eivissa i Formentera, i d'independents com Joan Marí Tur, Nito Verdura, entre d'altres. Era l'organització de tot el centre-dreta que s'havia d'oposar

als "rojos" de l'Assemblea Democrática, en les primeres eleccions convocades després de la reforma política (que s'aprovaria aquell mateix mes).

Mentrestant, a tot l'estat les deixalles del franquisme més dur coincidien amb l'ex-ministre Manuel Fraga, que no havia trobat cap partit (el Popular, el Liberal...) o grup que l'acceptàs com a líder. Naixia a Madrid l'Alianza Popular, batejada per la premsa com *Los Siete Magníficos*, en al·lusió als set fundadors, tots ells ex-ministres del franquisme.

Va ser Abel Matutes qui contactà a Palma amb Gabriel Cañellas i li'l presentà a Manuel Fraga.

Poc abans de les eleccions del 15 de juny de 1977, AP, per mitjà de Fraga, entra en contacte amb S'Unió i amb Matutes. Entre aquest i l'ex-ministre franquista es crea una bona sintonia. Matutes trenca S'Unió i aconsegueix que bona part del partit i del poder polític i econòmic de l'illa li doni suport per presentar-se com a senador dins les llistes d'AP per Eivissa-Formentera. S'enfronta en una duríssima campanya al candidat unitari de l'esquerra, Isidor Marí, al qual finalment, per poc, venç.

Matutes era un dels pocs congressistes d'AP, formació que va tenir un sonor fracàs arreu de l'estat. Fraga, amb l'ajuda de Matutes, comença, a reorganitzar el partit durant el 1978 i 1979, per enfrontar-se a les municipals i a les segones generals. Totes dues eleccions són un nou fracàs, però el tàndem Matutes-Fraga es manté sòlid. L'eivissenc seguirà amb l'acta de senador i s'encarregarà de trobar persones per posar en marxa el partit conservador a les Illes, en unes circumstàncies (a Balears la UCD aconsegueix percentatges de vot, el 1979, superiors al 50%) bastants difícils. Matutes contacta a Palma amb un advocat sense adscripció política, Gabriel Cañellas Fons, i que pertany a una *bona* família: rica i, naturalment, molt conservadora. El presenta a Fraga i després de pensar-ho, Cañellas accepta ser l'home que en línia directa amb Matutes, s'encarregarà de l'organització d'AP a Balears. Cañellas es presenta, sense ser elegit, a les eleccions municipals de l'Ajuntament de Palma de 1979. El fracàs no l'atura, i amb l'ajuda de Matutes reorganitza novament el partit a les Illes.

El 1982 es produeix l'enfonsament d'UCD i a les Balears, tot i guanyar el PSOE, AP es mostra com la força emergent. En les primeres eleccions autonòmiques, el 1983, el partit liderat per Matutes (a Madrid) i per Cañellas (a Balears) obté la victòria en vots, però no en escons, ja que queda empatat amb el PSOE, que havia presentat Felix Pons de cap de llista. La clau de la governabilitat la tenia el partit regionalista fundat mesos abans per Jeroni Albertí, Unió Mallorquina.

a les pròximes municipals no ha agradat Matutes

ARXIU / EFE

ARXIU / RAFA GIL

ARXIU / JOAN CELIÀ

Aleshores, Canellas i Matutes ofereixen a Albertí un pacte de govern que el regionalista, en primera instància, no veu amb bons ulls. Aprofitant els contactes a Madrid de Matutes, els conservadors parlen amb el financer Carlos March, que intervingrà per convencer Albertí. Finalment, en el despatx madrileny de March se signa l'acord de govern entre Canellas, Matutes i Albertí. Canellas esdevé el primer president de Balears.

Dotze anys de presidència ininterrompuda de Canellas acabaren quan el nou líder del partit conservador, ara anomenat PP, demanà la dimissió del president de Balears per l'afer del túnel de Sóller. En aquell moment, juliol de 1995, els equilibris de poder dins el partit havien canviat. Després de la plorada dimissió de Fraga com a president, i de la fracassada experiència d'Antonio Hernández Mancha, Abel Matutes sonà en diverses ocasions com a nou líder conservador. Finalment, però, va ser José María Aznar qui va prendre el timó. Matutes se'n anà a Europa i Fraga a Galícia. Tot i així l'ascendència de l'eivissenc davant la cúpula del poder conservador a Madrid continuava essent considerable, encara que segurament molt menor que en els temps de Fraga. El cas és que aquell 1995,

i a pesar de declaracions de suport incondicional, Matutes no pogué aturar la dimissió de Canellas que li havia demanat Aznar.

Futur. Fins aquí la història. Però, què passaria si Abel Matutes tornàs a la política insular i deixàs el ministeri abans o just després de les properes eleccions?

És evident que la capacitat d'influència de l'encara ministre a Eivissa és molta, i de fet algunes fonts coneixedores de les interioritats del PP el situen ara mateix enfrontat als desitjos de Jaume Matas en l'elecció de candidats municipals per a les properes eleccions, però no està tan clar que la seva influència es mantengui tan intensament a la resta del PP balear. Segurament no dependria tant de la seva voluntat d'influir, com dels resultats de les eleccions autonòmiques de 1999 i de si Canellas es manté com a home fort del PP insular o no.

Si Jaume Matas és el cap de llista conservador i guanya les eleccions, el poder de Canellas anirà a poc a poc esvaint-se necessàriament. La capacitat d'influència de Matutes, en aquest cas, també minvaria i en qualsevol cas la seva influència es basaria més en el prestigi que no en el poder. Però si el PP no pot for-

mar govern perquè una aliança de centre-esquerra nacionalista (PSOE, PSM, UM i potser d'altres) el desplaça del poder autonòmic, aleshores el vell tàndem Canellas-Matutes sí que podria tenir molt a dir.

Evidentment és fer prediccions, sempre molt arriscades, però si el PP balear es veïés forçat —per primera vegada des de la instauració autonòmica— a ocupar els bancs de l'oposició, la correlació de forces internes canviaria radicalment. Caldria llavors reorganitzar, una vegada més, el partit i preparar-lo per fer oposició i per intentar l'assalt al poder autonòmic el 2003. En aquestes circumstàncies, i tenint present que a la cúpula de Madrid ja no li interessaria tant el que pogués passar en un PP balear situat en l'oposició, es podria dibuixar un escenari perfecte perquè els *vells lleons* que crearen l'AP victoriosa tornassin a primera línia. Un PP balear opositor liderat per Canellas i Matutes podria tenir totes les característiques d'un partit amb grans dosis de populisme demagògic i, per què no, també amb uns tocs d'autoctonisme insularista anticatalanista que la vella S'Unió de Matutes i l'antiga AP de Canellas ja practicaven.

Abel Matutes, al centre, entre l'ex-president balear, Gabriel Canellas, i l'actual, Jaume Matas. Si en les pròximes eleccions, Matas no aconseguís majoria, el tàndem Canellas-Matutes podria revifar.

Miquel Payeras